

HAFİF MÜZİK'TE SENTEZ ARAYIŞLARI

TAKDİM

Türkiye'nin kültür bunalımının bir uzantısı da müzik alanına yansıyor. Türk insanı, hafif müzik, arabesk, Türk halk, Türk sanat, klâsik Türk ve klâsik Batı müzikleri arasında tam bir med ve cezri yaşıyor. Bizzat müzik adamlarını da içine alan bir arayış söz konusu. Dünyada kendimize yer arayışımızın, kendi kültür kimliğimizi arayışımızın uzantısı olarak, müzikte de kendimizi arıyoruz. Bu arayış nerede noktalanacak?

Bu sayımızda konuyu, bir ucundan tartışmaya çalıştık. Eurovizion'la gelen suçlama sağnağı ve paniği bir yana bırakarak, hafif müzik olayının temelde taşıdığı meselelerin ortaya çıkarılması için sanatçılarımızın görüşlerine başvurduk. İlerideki sayfalarda sunacağımız görüşler, Türkiye'nin müzikteki genel arayışlarının değil, yalnızca hafif müzik alanının tahliline yöneliktir. Türkiye bir "Kültür Hesaplaşması"na olduğu kadar "Müzik Hesaplaşması"na gidecektir. Bu konuda, şüphesiz, Türk musiki adına konuşacak çok değerli nazariyatçı ve icracılarımız vardır. Dergimiz önümüzdeki sayılarda böyle bir "hesaplaşma"ya zemin hazırlamanın çabası içindedir.

Hafif müzik üzerine konuştuğumuz sanatçılar ne diyor? Dergi kapağımıza "Hafif Müzikte Sentez

Arayışları" ifadesini koyduk. Bu ifadenin, sanatçılarımızın görüşlerinin özünü yansıttığını sanıyoruz. Ülkemizde hafif müziğin 1960'lardan bu yana bir gelişme seyri var. Batı parçalarının aynen okunduğu ilk çıkışlardan günümüze, köprülerin altından pek çok suların aktığı bir gerçektir. Batı melodilerine Türkçe sözler "aranje" etmek, sonra Batı'ya özenen yerli besteler, sonra Türk halk müziğinden çok seslendirmeler, türkülerin batı sazlarıyla söylenmesi ve nihayet klâsik Türk müziğinden yansımalar... Görülen gelişme bir arayışı ortaya koyuyor. Yönü kendi özüne doğru bir arayış... Sanatçılarımız "Hafif müziğin, Türk müzik geleneği ile ilgili ne olmalı?" şeklindeki sorumuza benzeri cevaplar verdiler: Önce Türk musikisinin otantik yapısına dokunulmaması gerektiğini belirttiler, arkasından da hafif müziğe yansıyacak yerli unsurların çerçevesini çizmeye çalıştılar. Bir sanatçımız da bunun adını koydu: "Sentez". Biz bu çerçevenin ne teoride ne de icrada berrak bir şekilde ortaya konduğu kanaatinde değiliz. Ancak tartışmanın geldiği noktayı olumlu karşılıyoruz. Sanıyoruz buradan şahsiyetli bir hafif müziğe kapı aralamak mümkün olacaktır.

Türk Edebiyatı

Konuşanlar: Sevgi Kılıç, Remzi Aydın

EROL BÜYÜKBURÇ

"Türk hafif müziğinin oluşturulması için söz ve bestenin mükemmel olması gerekir. Ancak yıllardır, bazı ihmaller sonucu bu yapılamamıştır. Çünkü her şey bir kültür meselesidir. Müziği yapmak da anlamak da. Kafası ve ruhu yeterince gelişmemiş, bir insan ne müzik yapabilir, ne de iyi bir dinleyici olabilir. Ülkemizde hafif müzik, bilgisizlik üzerine kurulmuştur. Türkiye'de, icracı özellikleri üstün, kültür özellikleri yetersiz sanatçılar çoğunluktadır. Sözler ticari, müzik sıradandır."

T.E.: Sayın Büyükburç, Türk hafif müziğinde ilklerden biri olarak, Türk hafif müziğinin başlangıcını ve bugünkü durumunu özetleyebilir mişiniz?

E.B.: Evet, ben Türk hafif müziğinde ilklerden biriyim. İlk ben başlattım. 30 yıldır bu müziğin içindeyim.

Türk Hafif Batı Müziği'nin kuruluşu, yerleşmesinde bir hayli katkı olmuştur. Bizim başladığımız yıllarda bir batı taklitçiliği mevcuttu. Batı'dan aldığımız şarkıların sözlerini değiştirilerek, Türkçe sözler yazdık. Türk halk müziğini ilk kez ben aranje ettim. Türk Müziği'ni ilk kez ben aranje ettim. Ve Alaturka şarkıları çok sesli olarak yaptım. Bir çok arkadaşlarım da daha sonra bu tür müzik yapma yoluna gittiler.

T.E.: Türk hafif müziği'nin nasıl olması gerekir?

E.B.: Değişik bir soluk getirmek, önce yerli yerine oturup bir dengelemek, sonra da yeni bir boyut vermek gerek Türk hafif Müziği'ne. Halka güzel şeyler sunmak, kafalardaki karmakarışık müzik bilgisini bir temele oturtmak gerek. Yani ekolleştirilmek gerekir.

T.E.: Türk hafif müziği oluşturulmuş

midur?

E.B.: Türk hafif müziğinin oluşturulması için söz ve bestenin mükemmel olması gerekiyor. Ancak yıllardır bazı ihmaller sonucu bu yapılamamıştır. Çünkü, herşey bir kültür meselesi. Müziği yapmak da, anlamak da. Kafası ve ruhu yeterince gelişmemiş bir insan, ne iyi müzik yapabilir ne iyi dinleyici olur. Ülkemizde hafif müzik bilgisizlik üzerine kurulmuştur. Türkiye'de tabii olarak icracı özellikleri üstün, kültür özellikleri yetersiz sanatçılar çoğunluktadır. Ülkemizde toplumsal niteliklerden yoksun, dengesiz bir müzik piyasası, plaklarını darphane gibi basan, sanat kaygisından ve sorumluluklarından uzak bir anlayışla işlevini tam yapmamaktadır. Sözler ticarî, müzik sıradandır. Bunun neticesinde, bize yabancı olan bir arabesk müzik olgusu ortaya çıkmıştır

T.E.: Türk Hafif Müziği'nde çıkan şarkıların ömrü -biraz da reklâm gücüne göre- birkaç ay geçmiyor. Bunun sebebi sizce nedir?

E.B.: Günümüz sanatçılarının plâk endüstrisine ve gelecekteki tüketim ekonomisine hizmet etmeleri ve "kullan, sonra at"

anlayışı ile parça üretmeleri, bu parçaların gelip geçici oluşuna sebep olmaktadır. Bu ne müzik sanatına ne de müzik kültürüne yarar getirmemektedir. Doğrudur, eserlerin kalıcılığı yoktur.

T.E.: Bize has bir Türk hafif müziği nasıl oluşturulabilir?

E.B.: Türk hafif Müziği'de de birtakım arayışlar ve yeni bir yön bulma istekleri giderek yoğunlaşmaktadır. Ancak bütün çabalar ülkemiz müziğinin köklü temellerinden faydalanılmaması neticesinde başarısız kalmaktadır. Belirli bir müzik bilgi ve kültürüne dayanmayan eserler kısa bir süre sonra unutulup giderler. Bence bu yanlışlardan çıkışların yolu geleneklerden gelen bir kural esas alınarak bir yapı ve ekol oluşturmamızla mümkündür. Yeni parçalar üretir, onlara söz yazar, beste yapar, aranje eder yorumlarken kalıcı teknik ve kaliteli eserler ortaya çıkarmaya çalışmamız gerektiğine inanıyorum, doğru yol olarak. Önemli olan ülkemiz müzik kültürüne faydalı olabilmektir. Nasıl ki bir kütüphanede ağır ve temel kitapların yanısıra hafif ve dinlendirici kitaplar da yer alırsa müzik dünyasında da bu denge ve uyum sağlanmalıdır.

ÜNOL BÜYÜKGÖNENÇ

KENDİNE SAYGI DUYMAYANA BAŞKALARI HIÇ DUYMAZ

"Çeyrek yüzyıla yakın bir süredir, sürdürülen bu seviyesiz taklitçilik" çok sesli müzik yapıyoruz, çağdaş müzik yapıyoruz" yutturmacası ile çağdaşlaşmanın "tek seçeneği" olarak halka empoze ettirilmek istenmiştir.

Sıra "uluslararası piyasaya" açılmaya, yani "dış rekabete" gelince ise (örneğin Eurovision yarışması gibi) boyumuzun gerçek ölçüsü alınmış ve "çağdaş müzik yapıyoruz" böbürlenmeleri, öfkeli homurdanmalara dönüşmüştür..."

Konuşan: Hüseyin Gündoğdu

Biz, ilk önce toplum olarak "batılılaşmaktan" ne anladık. Bunun bir eleştirisini yapmamız gerek...

Bir kez "batılı olmak" deyimi, bizde yaygın bir biçimde yanlış anlaşılıp, yanlış değerlendirilmiştir.

Buna göre, Batı toplumlarının yüzyılların birikiminden süzüp getirdiği, çeşitli evrelerden geçip, tez-antitez-sentez biçiminde sürekli kendini yenileyip aşan bir "sentezler bütünü" olarak yarattığı ortak bir kültürü, kurumları, sistemi, uygulama-

larıyla olduğu gibi alıp-aktarmak, "Batılılaşmak", dolayısı ile de "çağdaşlaşmak" demektir...

Bu, "çağdaşlaşmak" kavramının "batılılaşmak" sözcüğü'nün eş anlamlısı olarak alınmasından kaynaklanmaktadır.

Oysa, Atatürk'ün, "çağdaşlaşmak"tan kesinlikle bunu amaçlamadığını biliyoruz. Konuyla ilgili olarak bir başına batılılaşmak ya da uyarlaşmak değil de, "çağdaş uygarlık düzeyi" deyişimini seçmesi bir rastlantı değildir.

Bir büyük "BÜTÜN"ün parçası olarak MÜZİK SORUNU'nu da bundan soyutlamamız, olanaksız...

Özellikle 1950'lerden başlayarak, bu konuda da aynı "sakim" yol izlenmiştir. Yani, "müzikte de çağdaşlaşmak için" Batının yüzyıllar sonunda vardığı müzik sistemini olduğu gibi alıp uygulamak...

Bu ise, çok daha derin boyutlu ve çarpışık "açmazları" beraberinde getirmiştir. Nedir Batı müzik sistemi?

Bizim açımızdan bakıldığında temel-

Hafif Müzikte Sentez Arayışları

deki en önemli ayırım, "çok sesli" oluşudur. Bir başına "çok seslilik" çağdaş olmak için yeterli bir öge midir? Kesinlikle hayır!

Çok seslilik, bilimsel bir "sistemdir". Ancak, sistem olarak, yine de yalnızca bir "araç"tır. Ama bu konuda evrensel iletişimin "tek" aracı...

İşte Batı, kendi toplumunun yüzyıllar içinde ürettiği müzikal "değerleri" bu bilimsel sistemin yöntemi ile yoğunlaşarak, BATI MÜZİĞİ dediğimiz, giderek çeşitli kollara ayrılan "sentezler bütünü" yaratmıştır. Çok seslilik burada vazgeçilmez bir, "temel öge"dir. Ama yalnızca bir "öge"!

Burada aslanan, toplumun gelenek-görenek, dünya görüşü yaşam biçimi, kısacası "kişiliği" ile bütünleşen "ifade biçimi"dir, "tavır"dır...

Bu ifade biçimi ve tavır, "özü" oluşturur. Batı, -bugünkü düzeyde olmamasına karşın- çok seslilikten önce varolan bu "özü", Rönesans'tan başlayarak, armoni sisteminde dayanan çok seslilik tekniği ile "yeniden biçimlendirmiştir".

Tek sesli müzik de, aslında başlı başına bir sistemdir. O da toplumun oluşturduğu değerlere koşut olarak kendine en uygun ifade biçimi ve tavrı yaratmıştır. O da kendi içinde gelişerek, yine kendi içinde -özelliikle divan musikisinde- en yetkin noktaya ulaşmış, ancak giderek çağdaş "gelişmelere" de kapalı kalmıştır.

Bu müzik sistemi, Osmanlı toplumunun dünya görüşü ve yaşam biçimi ile "bağıntılı" olarak, yapı açısından "statik"tir. (Bu, onun kendi içindeki "bütünlüğünün" bir parçasıdır.)

Sanayileşme sürecine giren Türk toplumu ise, ivmesi giderek artan bir "dinamizmi" yaşamaktadır. İşte müzik konusundaki "temel çelişki" buradan kaynaklanmaktadır.

Bu çelişkiyi çözmek için de, yine aynı "anlayışla" yola çıkılmıştır: Batı'nın söz konusu ettiğimiz "hazır müzik sentezini" olduğu gibi alıp, aktarmak! Yani yine, ulaşılan o sentezin "yöntemi" değil, "hazırlap" kendi alınmak istenmiştir.

Çeyrek yüzyıla yakın bir süredir sürdürülen bu seviyesiz taklitçilik, "çok sesli müzik yapıyoruz, çağdaş müzik yapıyoruz" yutturmacası ile, çağdaşlaşmanın "tek seçeneği" olarak halka empoze ettirmek istenmiştir.

Sıra "uluslararası piyasaya" açılmaya, yani "dış rekabete" gelince ise (örneğin Eurovision yarışması gibi) boyumuzun gerçek ölçüsü alınmış ve "çağdaş müzik yapıyoruz" böbürlenmeleri, öfkeli homurdanmalara dönüşmüştür...

Ve böylece yıllar yılı sürdürülen bir yutturmacanın ardında üretilen çağdaş müziğin (!) "düzeyi", uluslararası sıradan bir yarışmada, hayalet bir geminin iskeleti gibi suyun yüzüne çıkıvermiştir.

"Bu herşeyden önce bir 'inanç' meselesidir. İlk önce halkımızın yarattığı değerlere, bin yıldan bu yana damıttığı güzelliklere, kısacası kendi kültürümüze inanmalı ve benimsemeliyiz. Çağdaş olmanın ilk koşulu önce "kendimiz" olmaktır. Yani yapılan işe bir "kişilik" kazandırmaktır."

"Bu sazlar ilkel, bu müzik çağ dışı, bu dille şarkı söylenmez" deyip, örneğin koşulları önceden belli bir uluslararası yarışmada Türkiye'nin kötülüğünü (!) gidermek için, sözler arasına yabancı sözcükler sokuşturup, "kötü batılı kopyeler" üretmekle kişilik sahibi olunmaz. Olunsa olursa 17'nci filan olunur."

"Batıyla batıyla gitmek" politikasının egemen olduğu bir kurumun düzenlediği yarışma olarak sonuç genelde tutarlıdır. Sekiz parça arasında "en bi batı" olanı Opera'dır. "Opera"dan daha batı olunacak değil ya!

Bunu politika, antipati, din, kulis gibi etmenlerle örtbas etmenin de olanağı kalmamıştır.

İşte benim bu konudaki saptamalarım ve değerlendirmelerim bunlar. Özgün bir Türk hafif müziği nasıl olmalıdır, sorusuna gelince...

Bir kez şunu öncelikle belirtmek isterim:

Hafif müzik, dünyanın hiçbir yerinde, yapıldığı ülkenin adı ile anılmaz. Çünkü ulusal değil, evrensel nitelik taşır. Geleneksel müziklerden de en çok bu niteliği ile ayrılır. Ancak, açıklaya geldiğim ilkeler doğrultusunda, kaynaklandığı toplumun "rengini" ve duyguların ifade biçimini yansıtan bir "kişilik" taşıyabiliyor...

Ne yapılması gerektiği konusunda gelince ilk şart "çok seslilik"! Benimsenecek sistem kesinlikle bu olmalı. Çünkü evrenselliği içermeyen bir "çağdaşlaşma" düşünülemez.

Müziğin ise evrensel platformdaki bilimsel "dili" çok sesliliiktir. Dil ise bir amaç değil, kişiliği oluşturan duyguların aktarılmasına yarayan bir "araçtır" burada...

Çok sesliliğe karşı çıkmak "tutuculuğu"

ise, geleneksel müziği korumak, yaşamını sürdürmesini sağlamak adına yapılıyor.

Oysa yüzyıllar boyunca oluşan birikimlerin damıtılmış güzellikleri olan gelenekler yaşamlarını ancak ve ancak evrensel bir nitelik kazandırılarak sürdürülebilirler. Çünkü dünya ulaşım, telekomünikasyon, iletişim gibi alanlarda büyük bir hızla gelişip yaygınlaşması sonucu, gerçekten çok "küçülmüştür". Ve bunun sonucu olarak kültür alışverişi, kültür etkileşimi aynı oranda hızlanmıştır...

Hepsinden önemlisi, kabul edilmesi gereken bir gerçek var: KÜLTÜR ARTIK BİR İHRAÇ ÜRÜNÜDÜR! ve dünyada bu konuda da kıyasıya bir kavgaya vardır. Geleneksel müziğimizi bu kültür emperyalizminin olumsuz etkilerinden korumanın yolu, insanımızı ısrarla tek sesliliğe mahkum edebilmeyi sanmakla değil, tersine, geleneksel değerleri deyim yerindeyse, "uluslararası rekabet koşullarına" uyarlamakla sağlanır. Çünkü bütün bunların yanısıra çağımızda dünya, bu konuda da bir "standartlaşmaya" gitmektedir. Çağdaş olması gereken bir müziğin ise bu standartların "dışında" kalması düşünülemez...

Toparlamak gerekirse şöyle diyebiliriz...

Bu herşeyden önce bir "inanç" meselesidir. İlk önce halkımızın yarattığı değerlere, bin yıldan bu yana damıttığı güzelliklere, kısacası kendi kültürümüze inanmalı ve benimsemeliyiz. Çağdaş olmanın ilk koşulu önce "kendimiz" olmaktır. Yani, yapılan işe bir "kişilik" kazandırmaktır.

"Bu sazlar ilkel, bu müzik çağ dışı, bu dille şarkı söylenmez" deyip, örneğin, koşulları önceden belli bir uluslararası yarışmada Türkiye'nin kötülüğünü (!) gidermek için sözler arasına yabancı sözcükler sokuşturup "kötü batılı kopyeler" üretmekle kişilik sahibi olunmaz. Olunsa olursa 17'nci filan olunur. KENDİNE SAYGI DUYMAYANA BAŞKASI HIÇ DUYMAZ!...

İşte Eurovision olayını değerlendirirken, seçmelerin sonucunu değil, yukarıda anlatmaya çalıştığım koskoca bir sorunu irdellemeliyiz. 1950'lerden beri sürdürülen yanlış politika, var olan "düzeyi" oluşturmaktadır. Bu politikanın uygulanması konusunda en etkili kurum olan T.R.T.'nin, yine bu politika doğrultusunda düzenlediği bir yarışmanın sonucuna şaşmamak gerekir. Seçmelerde kendi içinde de "tutarsızlıklar" yapılmaktadır ama, o parçanın değil de bu parçanın gitmiş olmasının sonucu etkilemek açısından pek önemi yoktur. Ayrıca "Batıyla Batıyla gitmek" politikasının egemen olduğu bir kurumun düzenlediği yarışma olarak sonuç genelde tutarlıdır. Sekiz parça arasında "en bi Batı" olanı Opera'dır. "Opera"dan daha Batı olunacak değil ya! Hatta daha ileri giderek, Almanya'daki finalde "en Batı" olanın Opera olacağını da rahatlıkla söyleyebiliriz.

Esin Engin

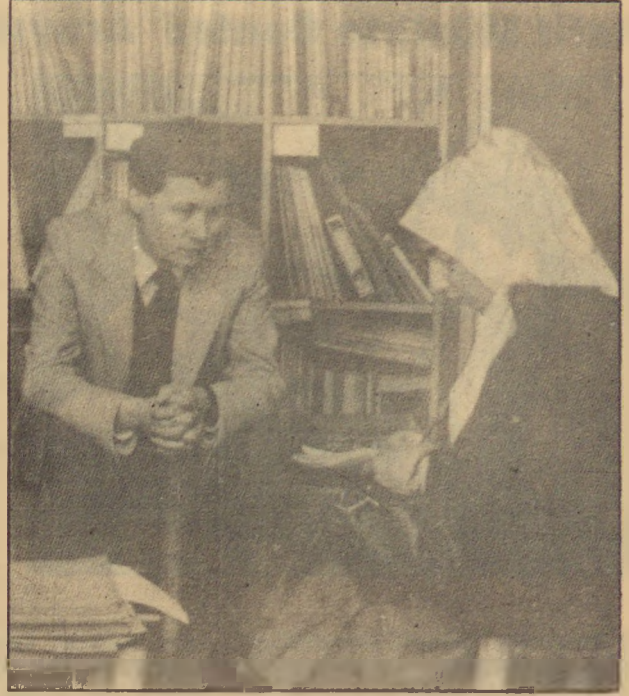
Esin Engin:

“Bence, Türk sanat musikisi ve folklorümüzden faydalanarak hafif müzik alanında yeni eserler vermek, çok güzel bir gelişme. Özümüze dönük. Çok güzel.

Çok güzel.

“Biliyorsunuz, Türk musikisindeki makamların yüzde doksani bize aittir. Sadece birkaç makam vardır. İran veya Araplardan alınan. Bunların dışında hepsi bizim makamlarımızdır. 500 civarında makam vardı, ancak şimdi bunlar seksene indi.

Hafif müziğimizin kendi kaynaklarımızdan yararlanmasını, halktan kopmamak için güzel bir gelişme olarak değerlendiriyorum.

T.E.: Sayın Engin, Türk hafif müziğinin dünü ve bugünü hakkında bir değerlendirme yapar mısınız?

E.E.: Türk hafif müziğinin ilk yılları yabancı şarkılara Türkçe söz yazmakla geçti. Ondan önce dans müziği diyebileceğimiz kanto ve tangolar vardı. Bunları gene de Türk hafif müziğinin ilk örnekleri sayabiliriz. Müzisyenler genellikle yabancı müziklerden esinlenerek eserler verdiler. Ondan sonra kendi bestecilerimizin önemli bir yükselişi oldu. Sanıyorum 1965 yıllarında gerçekleşti bu aşama... Çok güzel besteler çıktı. Ama birkaç ünlü şarkıcımızın Batı şarkılarına Türkçe sözler yazarak icra etmekte ısrar etmeleri yüzünden bu gelişme büyük bir darbe yedi. Ve yoz bir müzik olarak nitelediğimiz arabesk olayı başlandı. Korsan kasetçilik yardımıyla da arabesk geniş bir imkân buldu. Böylece hafif müzikte bir durgunluk başladı. Son birkaç senede birkaç bestecimiz kendi yorumlarıyla eser vermekte direndiyse de bu fazla bir fayda sağlamadı. Ben de bu müziğe karşı direndim ve direnen arkadaşlarımı takdirle karşılıyorum.

Bugün hafif müzikte yerli bestelerimiz azaldı. Ancak bu sene bir gelişme safhası var bu iyi. Telif hakları yasaasının da çıkmasıyla bizler için ileriye dönük, aydınlık bir safha başlıyor.

T.E.: Türk hafif müziğinden dinlediğimiz şarkıların ömrü biraz da reklâm gücüne göre birkaç ayı geçmiyor? Yani kalıcılığı olmuyor bunu nasıl karşılıyorsunuz? Niçin böyle?

E.E.: Güzel besteler hiç bir zaman unutulmaz. Meselâ benim bir şarkım var “Papatya Gibisin” bu seneler geçtiği halde dinleniyor.

T.E.: Ancak Esin Bey “Papatya Gibisin”

isimli eseriniz tangodan esinlenerek yapılmış bir şarkı değil mi?

E.E.: Evet tangodan esinlenmiş ancak hafif müziğe uyarlanmış bir şarkı. Bence müziğin kalıcılığı sanatçıya bağlı. Sanatçının iyi bir müzik kültürü alması ve iyi besteler vermekte ısrar etmesi gerekiyor. Hafif müzik bir modadır. Müzik kültürü eğitiminden geçmeyen kişiler bu işi yapmaya kalkışıyor.

Meselâ sanatçı nota bilmiyor, şarkıyı kasete okuyor. Kasete okumakla beste yapılmaz. Dünyanın hiç bir ülkesinde bu yoktur. Ve dünyanın her yerindeki hafif müzik dalında sanatçı olanlara bakın nota bilmeyen sanatlar buluyorum. Bizde sanatçının bu konudaki eğitimsizliğinden, derme çatma dediğimiz hatta eser bile diyemeyeceğimiz şeyler ortaya çıkıyor. Akılda hiç kalmıyor.

T.E.: Türk hafif müziğinin böyle oluşunun sebebi sizce nedir?

E.E.: Öncelikle bestecilere hiçbir saygı gösterilmiyor. Telif hakkı ödemiyor. Böylece besteci küsüyor. Haklıdır. Ve başka işlere yöneliyor. Meselâ ben başka işler yapmaya mecbur kaldım. Ancak yine de şanslıyım ki mesleğimle ilgili bir iş bu. Talebelere notalar buluyorum. Müzik aletleri ile ilgileniyorum. Yani oturup beste yapabilmeme imkân yok. Halbuki böyle olmamalıydı. Ben evde rahat bir şekilde bestemi yapabilirim ve müziğime çok faydalı olabilirdim. Gene de iyi bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Sonuçta sanatçının profesyonelliğine imkân verilmediğinden, izin verilmediğinden, böyle olduğunu söyleyebilirim.

T.E.: Türk hafif müziğindeki son çalışmalarında Türk Sanat Musikisi'nden faydalanılması ve folklorümüzden faydalanılması

olayı var, bunu nasıl karşılıyorsunuz? Bu kendimizi arayışların bir sonucu mudur? E.E.: Bence Türk Sanat Musikisi ve folklorümüzden faydalanarak yeni eserler vermek çok güzel bir gelişim. Özümüze dönük. Çok güzel.

Biliyorsunuz Türk Sanat Musikisindeki makamların çoğu bize aittir. Yüzde doksani bize aittir. Sadece birkaç makam örneği vardır İran'dan ya da Arap'lardan alınan. Bunların dışında hepsi bizim kendi makamlarımızdır. 500 civarında makam vardı, ancak bunlar şimdi 80'e indi. Radyolarda çalınan makamlar.

Bu makamların Hafif müzikçiler tarafından alınıp yorumlanması gayet güzel bir olay. Özümüze dönük. Halktan kopmamak için iyi bir gelişim.

Arayış sanatçının mahkum olduğu bir şeydir. Şu anda arabeskin tesiriyle birtakım türkülerimiz dejenere edilerek kurtuluş yolu arandı. Bu arayışların hepsi yoz müzikleri yenmek için yapılıyor. Besteci her plâğında yeni bir arayış içindedir. Hafif müzikte devamlı yeni bir beste arayışındadır.

T.E.: Sayın Engin son olarak bize has bir Türk Hafif Müziği nasıl oluşturulmalıdır?

E.E.: Bize has bir Türk Hafif Müziği öz kaynaklarımızdan faydalanarak yani Türk Sanat Musikisi'nden, folklorümüzden faydalanarak yapılmalıdır. Bizim öz sazlarımız ve Batı sazlarını kaynaştırarak dışarıya dönük besteler ve uygulamalar yapmamız herhâlde en akıllıca yol olacaktır. Dışarıya açılabilmemiz için tek çare budur.

Türk Hafif Müziği'ndeki yeni gelişmeler için olumlu şeyler söylenebilir. Teknik imkânlar çok gelişti. Halk kaliteli müzik arayışı içinde.

Hafif Müzikte Sentez Arayışları

T.E.: Sayın Erdoğan, Türkiye'de hafif müziğin baş-

langıcını ve şu andaki durumunu anlatır mısınız?

Ö.E.: Ben müziğe başladığım zaman 16 yaşındaydım. Başladığım zaman hafif müzik olayı yeni başlamıştı. İlk zamanlar batının müziği olduğu gibi taklit edildi. O sıralar o atmosferin içinde olduğum için tabii olarak ben de taklit ettim. Daha sonra Rock and Roll müziği geldi. Ve onun büyük tesiri oldu. Bu müzik bütün dünyada olduğu gibi bizde de yeni bir neslin doğmasına sebep oldu. Çünkü, o müziği dinleyenler saçlarının şekinden giydikleri çoraba kadar aynı şekilde giyiniyorlardı. Sonraları yabancı müziğe Türkçe sözler yazılmaya başlandı. Adapteler oldu. Yine o sıralarda (1958) bir Balkan Festivali yapıldı. Buraya katılırken kendi değerlerimizden yararlanarak çok sesli parçalar yapıldı. Yarışma sonunda çok büyük başarı kazanıldı. Ve bu akım herkese kendi değerlerimizden yararlanarak birşeyler yapılabileceğini gösterdi. Batının taklitçiliğinden ziyade daha şahsiyetli birşeyler... Bunu gören sanatçı arkadaşlar kendi değerlerimizden (halk, sanat, v.s. müziklerinden) yararlanarak birşeyler yaptılar. Ve bunları TRT'ye verdiler. TRT halk müziğinin, sanat müziğinin otantik değeri kaybolur diye bir yanlış düşünceyle bunları yayınlamadı. Bu sefer de sanatçılar mecburen batıdan malzeme almaya başladılar. Yani devlet tarafından batıya yönlendirme oluyor bu. Ve bu haliyle bugünlere gelindi.

T.E.: Çok seslilik.

Ö.E.: Çok seslilik bence Türk müziğini dünyaya tanıtmak açısından çok faydalı. Fakat bu çok sesliliği yaparken malzeme olarak kendi öz değerlerimizden yararlanarak yapmak lazım. Bu yapıyor bugün Türkiye'de. Ama halkın biz sanatçılara istediğini kuran TRT, daha önce de belirttiğim gibi bu konudaki menfi düşüncesini muhafaza ediyor. Halbuki olaya baktığımızda hiçbir zararı ve tehlikesi yok gerçek

sanat açısından. Tamam öz müziğimizi koruyacağız. Onlar yok edilemez ki. O kadar notalar, kitaplar, en sağlam konservatuarlar var. Yani neticede, Türk müziği çok sesliliğini yapmalıdır ve bu çabalar engellenmemelidir. Ve ayrıca bu çok seslilik, (meselâ Türk sanat müziğinden yararlanarak yaptığım bir parça) 15-16 yaşlarındabatı müziği dinleyen genci Türk müziğine, aslına döndürecektir. Ben buna en iyi örnek olarak kendimi verebilirim... Sanat musikisinden yararlanılarak yapılan bir parçayı TRT götürdüğünüzde hemen onu geri çevireceğine doğru yolu gösterebilir. Yani bak kardeşim sen bunu yapmışsın ama bunun doğrusu budur. Segâh burda kullanılır. Hicaz şurda kullanılmaz v.s. Biz de o zaman işin doğrusunu araştırmaya mecbur edileceğiz. Aynen batıya mecbur edildiğimiz gibi. Ve sonunda o işin aslına dönülecektir. Fakat TRT bugün dediğim o zihniyeti koruyor. Ve bu bir ön yargıdır, ütopyadır. Ben Türk Sanat Musikisinde düşman bir kişi değilim. İleri gideceğiz diye tarihimizi bir kenara bırakamayız. Tarihi korumak demek günümüzde yaşatmak değildir. Gençlerimiz eski musikimizi öğretmek zorundayız.

T.E.: Türk hafif müziğindeki parçaların ömrü - biraz da reklâm gücüne göre- birkaç ayı geçmiyor, niçin?

Ö.E.: Türk hafif müziği günlük bir müziktir. Hafif müzik her şeyden evvel gelip geçici bir müziktir. Hafif müziği senelerdir icra edenler öncelikle musiki kültürümüzü iyi bilmiyor. Batı müziğini de iyi bilmiyor. Böylece yaptığı aranjmanın hiçbir değeri olmuyor. Hafif müzik şarkılarının ömrü de kısa oluyor.

T.E.: Yani kalıcılığı yok mu demek istiyorsunuz?

Ö.E.: Sadece kalıcılığı değil, maddî-manevî hiçbir değeri olmayan bir müzik demek istiyorum. Televizyonda hafif müzik söyleyen bütün sanatçıların şarkıları birbirine benziyor. Ritimler birbirinin aynı,

ÖDEMİR ERDOĞAN

"Dünya Pop kalitesine bakıyorum. Bir Beatles... Hindistan'a gidiyor. Oradan esinlendiği bir müziği kendi anlayışında yorumluyor. Bir Cat Stevens, müslüman olup, yeni müzik arayışlarına giriyor. Yani Batı bu işi bilerek yapıyor.

"Bizde ise, Türk sanatçısı müziğini yaparken, folklorumuzdan esinlenmek istiyor, ancak bağlama çalmasını bilmiyor. Sonuçta ise böyle bir kalitesizlik olayı yaşanıyor."

"Türke has, özgün bir müzik oluşturabilmek için öncelikle gerçek klasik kaynaklarımızın öğrenilmesi gerekir. Daha sonra folklorumuzun iyi bilinmesi gerekir. Müzisyenin, araştırmacı, inceleyici, kültürlü ve şahsiyetli olması gerekir."

"Türk Sanat Musikisindeki bir eserden faydalanırken, eserin özüne dokunulmamalıdır. Eserin makâmı iyi bilinmeli, ve makamları bozmadan yeni bir yaratıcılığa gidilmelidir."

dilleri birbirinin aynı, tavırları birbirinin aynı. Bu olmamalı. Ne şarkıları iyi, ne sesleri, ne kaliteleri. Dünya pop kalitesine bakıyorum. Bir Beatles... Hindistan'a gidiyor oradan esinlendiği bir müziği kendi anlayışında yorumluyor. Bir Cat Stevens müslüman olup yeni müzik arayışlarına giriyor. Yani Batı bu işi bilerek yapıyor.

Bizde ise Türk sanatçısı müziğini yaparken folklorumuzdan esinlenmek istiyor, ancak bağlama çalmasını bilmiyor. Sonuçta ise böyle bir kalitesizlik olayı yaşanıyor.

T.E.: Türkülerimizin, şarkılarımızın Batı tarzıyla değerlendirilmesi, yorumlanması olayını nasıl karşılıyorsunuz? Bunlar kendimizi arayışların bir sonucu mudur?

Ö.E.:Evet. Bunlar kendimizi arayışların bir sonucudur. İyi bir müzik üretebilmek için birçok arkadaşlar bu konuya eğilmişlerdir. Ben çok seslilik çalışmalarını çok olumlu buluyorum. Şahsî kanaatime göre; Türk Sanat Musikisinde çok seslilik çalışmaları, gençleri kendî musikimize eğilmeye sevkedecek çalışmalardır. Yıldırım Gürses Bey'in televizyonda yaptığı Hoş Sadâ programının büyük ilgi görmesi ve memnuniyetle karşılanması çok sesliliğe doğru bir adım atılmasını gerektiriyor.

Hafif müzikte öykünmeyle başlayan bir olgu var. Ve bu yeni arayışlara geçiyor. Aradan geçen 30-40 seneye rağmen hâlâ bir arayış içinde olduğumuz görülüyor.

T.E.: Bize has bir hafif müzik nasıl oluşturulmalıdır?

Ö.E.: Ben kendimi hafif müzikle sınırlamıyorum ben müzisyenim. Şimdiye kadar her tür müzikle ilgilendim, değişik eserler verdim. Caz müziği, İspanyol müziği, aranjman hepsini icra ettim, yaptım.

Türke has, özgün bir müzik oluşturabilmek için öncelikle gerçek klasik kaynaklarımızın öğrenilmesi gerekir. Bunu defalarca söyledim. Daha sonra folklorumuzun iyi bilinmesi gerekir. Müzisyenin araştırmacı, inceleyici, kültürlü ve şahsiyetli

olması gerekir.

Türk Sanat Musikisi'ndeki bir eserden faydalanırken eserin özüne dokunulmamalıdır. Eserin makamı iyi bilinmeli ve makamları bozmadan yeni bir senteze gidilmelidir. Folklorümüzden faydalanılmamalıdır. Ancak sanatçı özgür olmalıdır. Aldığı müziği kendi şahsiyetiyle yorumlayarak verebilmelidir. Sanatta şahsiyetlilik çok önemlidir. Sanatçının kültür kapasitesi geniş olmalı.

T.E.: Şu andaki çalışmalarınız nasıl?

Ö.E.: Ben bir çalışma yaptım bundan önce. Bunlardan bir tanesi Hacı Arif Bey'den, Şevki Bey'in eserlerinden faydalanarak yapmış olduğum bir çalışma. Bunu Amerika'da ve Batı'da da pazarlama imkânı buldum. Çok büyük ilgi gördü. Ve halen de bu ilgi devam ediyor.

T.E.: Türk Sanat Musikisi'nden faydalanarak yapmış olduğunuz için mi?

Ö.E.: Tabii kesinlikle öyle. Bueserlerimde Segâh var iki tane makam olarak. Bunu bilinçli olarak yaptım. Avrupa ve Amerika radyolarında çalınıyor. Oradaki basında ve basınımızda yazıldı.

Ayrıca kendi folk müziğimizden ve sanat musikimizden faydalanarak yapmış olduğum bir caz çalışması var. Bir de günlük fantazi Türk Sanat Müziği şarkılarından yapmış olduğum çalışmalarım var.

Bundan sonraki beste çalışmalarımı Türk folkloründen ve Türk Sanat musikisinden faydalanarak gerçekleştireceğim. Kendi öz malzememizden yapmış olduğum eserler olacaktır.

Ben Türk'üm, müslümanım ve ben böyle bir müzik yapıyorum diye Avrupa'nın karşısına çıkmak istiyorum onurlu bir şekilde. Onları taklit ederek değil.

T.E.: Türk Hafif Müziği oluşturulurken ne yapılmalı?

Ö.E.: Doğu ve Batı Musikisi arasında bir formasyon sağlanmalı. Yalnız önce gerçek klâsik kaynaklarımızın öğrenilmesi gerekir. Klâsik Türk Musikisi kültürünü, ruhunu gençlerin anlattığını da, aldığını da zannetmiyorum. Bunu iyi anlamayan ve gerekli bir batı müziği kültüründen geçmeyen bir kişi nasıl iyi bir müzik ortaya koyabilir? Yıllardır hafif müzikte yapılan işin kalıcılığı olmayışı, derme-çatma oluşu bu yüzdendir. Ayrıca konservatuarlarda kıyaslı eğitim yapılmalı. Bu işte anlayan müzisyenlerin biraraya gelerek yardımlaşmaları ve yeni talebeler yetiştirmeleri lâzım.

Bir musikiyi Eurovision'a çıkacak-sak bu kendi musikimizden olmalı.

Türk kahvesine, olduğu gibi müziğimize de Türk damgasını vurabilmeliyiz.

Bunu belki folklor'den, belki mehterden, belki Türk Sanat musikisinden alabilirsiniz ama buna Türk kokuyor demek ve dedirtmek gerekir.

Dr. Selâhattin İçli'nin Eurovision yarışmasına eseriyle katılması çok büyük ve güzel bir olaydır. Önemli bir hadisedir. Bu koordinasyon sağlanabilirse iyi olur.

EROL EVGİN

Türk hafif müziğinin kendi öz musikimizden kaynaklanması, bize özgü melodik yapıya sahip olması, Türk şiirinden esinlenmesi ve halkımızı yüceltecek ifadeleri taşıması gereklidir. İslamiyetin resim yasağı vardır. Bu bizde şiirin gelişmesine yol açmıştır. Ve bu Türk-İslam şiirleri büyük bir malzeme teşkil etmektedir. Yani neticede değişen şartlara göre yeni sentezler yapmalı, ama bunu yaparken de kendi öz değerlerimizden kopmamalıyız.

J.E.: Sayın Evgin, Türkiye'de hafif müzik olayı nasıl başlamıştır, bugünkü durumu nedir, kısaca anlatır mısınız?

E.E.: Evet... Türkiye'de hafif müzik olayı 1965'lerde başladı. Önce batıdan alınan eserlere Türkçe sözler uygulandı, adapte olayı yaşandı -ki ben de içindeydim- Daha sonra kendimiz besteler yapmaya başladık. Çeşitli arayışlar içine girdik ve bugünlere geldik.

T.E.: Türkiye'ye has bir hafif müzik oluşturuldu mu?

E.E.: Dediğim gibi Türk hafif müziği uzun yıllar yabancı müziğin tesirinde kaldı. Hâlâ da kurtulabilmiş değildir. Oysa her milletin klâsik müziği olduğu gibi hafif müziği olması da gerekir. Tabiidir bu. Neticede kendi öz değerlerimiz dayalı bir hafif müzik oluşturulamamıştır.

T.E.: Bugün Türkiye'de hafif müziğin durumu nedir?

E.E.: Türkiye'de hafif müzik, bugün günlük müzik haline gelmiştir. Diğer türleri beğenenler dahi hafif müziği dinlemek zorunda kalıyorlar.

T.E.: Türk hafif müziği nasıl olmalıdır?

E.E.: Türk hafif müziğinin kendi öz müziğimizden kaynaklanması, bize özgü melodik yapıya sahip olması, Türk şiirinden esinlenmesi ve halkımızı yüceltecek ifadeleri taşıması gereklidir. İslamiyetin resim yasağı

vardır. Bu bizde şiirin gelişmesine yol açmıştır. Ve bu Türk-İslâm şiirleri büyük bir malzeme teşkil etmektedir. Yani neticede değişen şartlara göre yeni sentezler yapmak ama bunu yaparken de kendi öz değerlerimizden kopmamak lâzımdır.

T.E.: Türk hafif müziğinde çıkan bir parçanın ömrü 2-3 ayı geçmiyor. Bu kalıcılığın olmayışına ispat olabilir mi?

E.E.: Evet, doğru. Parçaların ömrü çok kısa oluyor. zaten daha önce de belirttiğim gibi, Türk hafif müziği gündelik müzik vasfı kazanmış durumda. Bu yüzden normaldir. Fakat ilerde klasikleşen parçalar çıkacaktır. Geçmişte de çıkmıştır. Meselâ, S.Aksu'nun "Kaybolan Yıllar", benim "İşte Öyle Bir Şey"im v.s. Gene de dediğim gibi, Türk hafif müziği günlük bir müziktir.

T.E.: Çok seslilik konusunda neler söylersiniz?

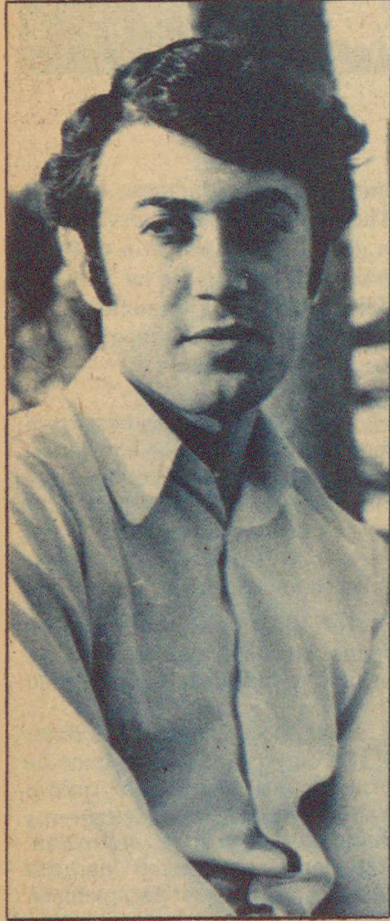
E.E.: Evet... Şu günlerde uğraşanlar var. Yıldırım Gürses v.b. nin yaptığı gibi. Ve bizler (onlar ve biz) iki yönlü bir birleşmeye doğru birleşmek üzere gidiyoruz. Çünkü onlar çok sesli, biz de zaten çok sesli olan müziğe Türk sanat müziğinden birtakım şeyler alarak çalışmaları yapıyoruz. Ve dediğim gibi bir birleşmeye gidiyoruz.

T.E.: Çok teşekkür ederiz efendim.

Hafif Müzikte Sentez Arayışları

ALİ KOCATEPE

Türk hafif müziği dediğimiz olgu Batı'dan öykünme değil. Bizim temalarımızı bizim ezgilerimizi çok sesli bir biçimde geliştirmek durumundadır. Türk hafif müziği Batı taklitçiliği olarak değerlendirilemez.

T.E.: Sayın Ali Kocatepe Türk Hafif Müziği nasıl doğdu, bugünkü durumu nedir?

Ali Kocatepe: Türk Hafif Müziği 1960' larda filizlenip, geçen yirmi yıl içinde kişiliğini bulmaya çalışılan bir müzik türü. Özellikle Erol Büyükburç'ların, Alp'ların, millî orkestraların Türk hafif müziğinin yeşermesinde büyük katkıları olmuştur. Türkiye'de hafif müzik gelişimini, daha doğrusu hafif müzik alanında Türk bestelerinin oluşumunu kolaylaştıran iki ayrı çalışmadan da söz etmek istiyorum. Birincisi, ülkemizde de sevilen yabancı şarkılara Türkçe söz yazılması. Bu, batı armonisinin, batı yapısındaki şarkıların Türkçe söylendiği için Anadolu'da da yaygınlaşmasını sağlamıştır. İkincisi, Türk sanat müziğinden ve Türk halk müziğinden armonize edilmeğe uygun şarkıların batı anlayışıyla yorumlanması. Yüzyıllarca çok sesli müzikten uzak kalması toplumumuzun batı müziğini sevmesini sağlamıştır. Türk hafif müziği daha yıllar yılı arayışını sürdürecektir fakat hergün daha bir olgunlaşacaktır.

T.E.: Halkımız sevdiği müziğin ürünlerini vermiştir. Meselâ türkülerimiz halkın içinden doğmuştur. Hafif müzik için de aynı şeyi söyleyebilir miyiz?

A.Kocatepe: Halk türkeleri otantik eserlerdir. Yüzyılların birikimiyle ortaya çıkmıştır. Yüzyıllar boyunca gelişip bugüne ulaşmıştır. Tabii ki bugün de üretilen halk müziği vardır. Onun sahibi nasıl bizden biriye ve adı belliyse, hafif müziğin üreten de bizden biridir ve adı bellidir.

T.E.: Türk hafif müziğinin kalıcılığı hakkındaki görüşlerinizi?

A.Kocatepe: Hafif müziğin daha doğrusu pop müziğinin kalıcılığı pek yoktur. Bugün dünyada Pop Müziği şarkıları devirlerini kısa sürede tamamlarlar. Çok etkili bazı melodilerin yıllarca kulaklarda ve dillerde kaldığı da oluyor. Ama genelde Pop Müziğinin çok uzun ömürlü olduğu söylenemez. Onun için şarkı listele-

rine dikkat edersek gözde şarkıların aşağı yukarı her ay değiştiğini ve rafa kaldırılan modası geçmiş giysiler gibi kısa bir süre sonra bir kenara atıldığını görüyoruz.

T.E.: Sanat değerinin özelliğinden mi ileri geliyor?

A.Kocatepe: Ölümsüz eserler adı üstünde klasikleşmiş eserlerdir. Pop müziğinde üretilenler daha basit temalar üzerine oturtulmakta, klasik müzikten çok daha kolay anlaşılabilir. Buna paralel olarak çok kolay bıkılıp, unutulabilmektedirler. Onların da kendi içinde bir değeri vardır. Müzik severin neşesine, kederine, coşkusuna, kısacası tüm duygularına aracı olabildiği için çabuk benimsenmektedir. Toplum katkısı inkâr edilemez.

T.E.: Kendimize has bir hafif müzik yapılabilir mi?

A.Kocatepe: Türk hafif müziği dediğimiz olgu batıdan öykünme değil. Bizim temalarımızı, bizim ezgilerimizi çok sesli bir biçimde geliştirmek durumundadır. Türk hafif müziği batı taklitçiliği olarak değerlendirilemez.

T.E.: Türk hafif müziği güftelerindeki bıktırıcı tekrarlar neden ileri geliyor?

Ali Kocatepe: Ben tekrar etmem. Bir aşk anlatıyorsunuz. Çok kelimeye ihtiyacınız var. Osmanlı Edebiyatının kelime hazinesi geniş. Arapçadan almış, Farsçadan almış. Bir duyguyu anlatacak kelimeler buluyorsunuz. Bugünkü dilimiz de zengindir. Duygularınızı çeşitli biçimlerde anlatabilirsiniz. Türk sanat ve halk müziğinde de tekrarlar var.

T.E.: Fakat bunlar ahenkli ve güzel şekilde sunuluyor. Sanat değerli var, diğerleri gibi kulağı tırmalamıyor.

Ali Kocatepe: Öylesine kötü hafif müzik bestelerimiz var ki bunlar örnek olmaz. Her yapılan ucuz iş ölçü olarak alınmamalıdır. İyilerin yanında kötüler de olmalı ki iyilerin değeri anlaşılmalı.

T.E.: Siz şarkılarınızda genellikle hangi temaları işliyorsunuz?

Ali Kocatepe: Dünya var oldukça aşk da var olacaktır. Ben genelde sevgiyi, insan sevgisini işliyorum. Meselâ Necip Fazıl'ın da, Nazım Hikmet'in de şiirlerini eğer sevgiyi kuvvetle işliyorlarsa bestelemek isterim. Yunus Emre gibi, Mevlâna gibi. Şu sıralarda alaturka besteler yapıyorum. Güzel olanı severim, dinlerim. Meselâ mevlüd harika bir müziktir ve zevkle dinliyorum.

T.E.: Bu görüşüne için teşekkür ederiz.

ATTILÂ ÖZDEMİROĞLU

T.E.: Sayın Attila Özdemiroğlu, Türkiye'de Eurovision dönemlerinde aktüel hale gelen bir hafif müzik tartışması var. Biz konunun daha kökten ele alınmasının uygun olacağı inancındayız, bu konuda sizin de görüşlerinizi almak istedik. Sizce Türkiye'ye has bir hafif müzik oluşturulmuş mudur?

A.Ö.: Buna örnek olarak en son bir parçam var, onu örnek vereyim: Firuze. Firuze Muhayyer Kürdî makamında fakat yapı itibarıyla, bestelenmiş şekliyle bir alaturka müzik karakteri göstermiyor. Köküne bakarsanız tam alaturka fakat çok seslilik ögesi batılı anlamında kullanılmamıştır orada. Özünü bozmadan o alaturka tadı muhafaza ediyorum. Özellikle böyle yaptım -ki şuna işaret etmek istiyorum- ilerde bence Türk müziğinin alabileceği göstergeler var içinde. Yani ilerde Türk müziği ne olacak? Bence pop müziği diye birşey kalmayacak. Alaturkayla karışacak, folklorle, batıyla... Ve bir müzik oluşacak. Bu olay başlamıştır fakat ağır ilerlemektedir.

T.E.: Türkiye'de çıkan bir hafif müzik parçasının ömrü 2-3 ayı geçmiyor. Bu konuda neler söylersiniz?

A.Ö.: Doğru. Zaten Avrupalı müzik otoriteleri müziği ikiye ayırıyorlar: Biri ciddi müzik tabir edilen ve uzun ömürlü olan klasik müzik. Diğeri, daha kısa ömürlü, insanın ufak ihtiyaçlarına cevap veren bir müzik. Bu sadece Türkiye'deki durum değil, dünyadaki durumdur. Sanatçı ekonomik yönden tatmin olmalı ve bir genel kültür politikası içinde müzik tartışılıp yeri korunmalıdır. Bunlar yapıldığı takdirde sanatçı kaliteli ve uzun ömürlü parçalar yapar.

T.E.: Türkiye'de hafif müzik olayında değişik akımlar var. Sadece icracısı bizden. Sonra adapte çalışmaları oldu. Yabancı melodiyeye söz yazıldı. Daha sonra yerli besteler çıktı. Fakat gene de belli bir dengeye ulaşılmadı. Bir japon müziğinin veya klasik Türk müziğinin seviyesine ulaşamadı. Yani bir türlü kendini bulamadı. Bunu neye bağlarsınız?

A.Ö.: Bunun sebebi genelde iki tane: Biri batılılaşma hareketleriyle, batı kültürüyle kendi kültürümüzün sentezini nasıl yapacağımız konusu çözümlenemedi. Bazı yollar bulunmuş, fakat yanlış yorumlanmakta. Yani, bana göre bugüne kadar gelmiş kültür birimini yok edip yeni baştan bir kültür yaratma hareketine benzeyen bir uygulama bu. Bu gerçekleşemez. Gerçekleşebilecek şey şudur ancak: Bizim dışımızdaki dünyanın müziğini tabii alacağız. Etkileyeceğiz ve etkileneceğiz. Fakat üreteceğimiz müzik kendi öz müziğimizden kaynaklanmalı. Ben herşeyi denedim. 15. yy. müziğini getirip klasik senfoni orkestrasında

Bütün hareketler batı armoni (çok seslilik) sistemini alıp bizim tek sesli müziğimize uygulamak çabası içinde. Bu yol katıyken bir çıkmaz bence. Bir tek çıkar yol var: Kendi nota dizelerinden kendi makamından hareket ederek yeni bir sistem kurulması. Yani özü bozulmamalı müziğin. Onun için bu güne kadar yapılanlar genelde başarısız. Türk müziği kendi çok sesliliğini yaratmak zorundadır.

uyguladım. Hayır bu doğru değildir, ben sadece yöresel aletleri kullanacağım dedim; o da olmadı. Ve daha birçok türleri dene-dim. Neticede tek şeye geldim. Ne o müzik ne bu müzik. Geriye tek birşey kalıyor: Ses. Ses güzeldir veya kötüdür. Türü ayırmıyorum. Güzel, insana iyi şeyler veren ve anlamı olan müzik ve tam tersi. Zaten ikinci tür müziği incellerseniz içinde birçok teknik hatalar da bulunduğunu görürsünüz.

T.E.: Türk Hafif müziğinde bugüne kadar yapılanları nasıl değerlendiriyorsunuz?

A.Ö.: Normal akışı 1950'lerde başladı. Ben de o zamanlar içindeydim. Ve çok olumlu gidiyordu. İlk olarak sadece yabancı taklitçiliği şeklinde gelişti. Daha sonra kendi müziğini ve kendi sözlerini yazmaya başladı. Ondan sonra başka akımlar geldi. Yabancı müziği Türkçe sözler yazmak gibi... Neticede şunu söyleyebiliriz: Biz müzikte reform yapamamışız henüz.

T.E.: Klasik Türk Müziğinin batı tarzında uygulanmasına geldik. Bunu uygun buluyor musunuz?

A.Ö.: Bütün hareketler batı armoni (çok seslilik) sistemini alıp bizim tek sesli müziğimize uygulamak çabası içinde, bu yol katıyken bir çıkmaz bence. Bir tek çıkar yol var: Kendi nota dizelerinden, kendi makamından hareket ederek yeni sistem kurulması. Yani özü bozulmamalı müziğin. Onun için bugüne kadar yapılanlar genelde başarısız. Türk müziği kendi çok sesliliğini yaratmak zorundadır.

T.E.: Peki Attila Bey, siz idealinizdeki müziğe ulaştınız mı?

A.Ö.: Her türlü müziği denedim. Bu öyle bir yoldur ki bitmez hiçbir zaman. Daha güzeli, daha güzeli aramak. Bu beni keyiflendiriyor. Çeşitli müziklerden faydalanıyorum. Yani kendimi belli kalıplar içine sokamam. Bütün dünyanın müzikleri benim müziklerim olmak zorunda. Bunun için de kendimi bir yere hapsetmeye gerek görmüyorum. Bütün dünyanın görüşlerini okuyorum, kendime göre sentezler çıkarıyorum. Ve bunu yaparken de bir Türk olarak yapıyorum.

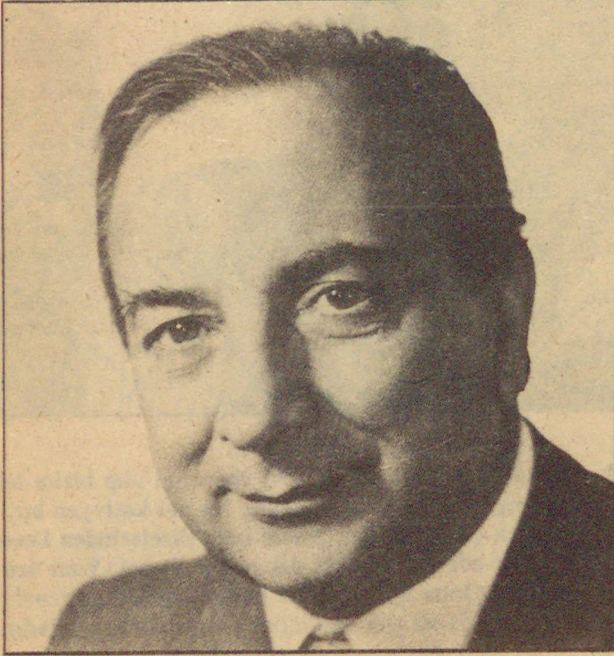
T.E.: O zaman bir ideal tespit etmeden, değişik uç noktalara gidip iyiye yönelme diyebilir miyiz sizin çalışmalanıza?

A.Ö.: Tabii. Mesela baktığımızda birbirinden çok değişik parçaların olduğunu görürsünüz. Bir müzikiçi kendini bir yere kanallenebilir. Ben değişik düşünüyorum. Diğer insanlar gibi düşünmek zaman zaman, hoşuma geliyor.

T.E.: Teşekkür ederiz efendim.

Hafif Müzikte Sentez Arayışları

Konuşan: Belkis Kabaklı

SELAHATTİN İÇLİ

“Heyecan” Eurovision şartları içinde ve jürimizin atlayabilme endişesi de gözetilerek, ancak dikkatleri Türk müziğinden yana harekete geçirmek için bestelenmiştir. Türk müziğindeki hareket düşüncesini bu noktaya kadar getirmiş olmak, benim için en büyük ödül ve bahtiyarlıktır. Beste, iyidir-kötüdür, beğenilir-beğenilmez, bu takdire bağlıdır. Ama, düşünce tansiyonunu elde etmiştir. Özellikle bu bestemi beğenmemiş olan, kötü bulan, ancak Türk musikisinden hareketi tasvip eden Türk müziği mensubu arkadaşlarımdan ricam şudur: Tenkitleriniz başım üstündedir. Ne olur bu yolda sizler devam ediniz ve mükemmellerini yapınız.”

Eurovision şarkı yarışmasında derece alan “Heyecan” adlı parçanın bestecisi Selahattin İçli ile Türk Hafif Müziği üzerine görüşme.

T.E.: Sayın Selahattin İçli, “Heyecan” isimli parçanızla “Eurovision Şarkı Yarışması”na iştirak ettiniz ve derece aldınız. Şu günlerde aktüel olan bu yarışma beraberinde “Türk Hafif Müziği” meselesini de gündeme getiriyor. Sizin Türk Hafif Müziği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Selahattin İçli: Ağır müzik verilmesi ve alınışı itibariyle çok özel şartları gerektirir. Her devirde ağır müzik yanında insanların ekmeği gibi, su gibi hafif müzik ihtiyaçları olmuştur. Bilindiği gibi müzikteki ağır ve hafif farkı sanat açısından ve estetik açıdan değildir. Hafif müzik insanın oturmasında, yemeğinde, düşününde merasiminde, her an kullanmak ihtiyacında olduğu bir müziktir. Klasik dönemde Türk musikisinin ağır müziğine uygun, sanat değeri olan hafif müziği vardı. Ancak 1840’lardan itibaren bu denge bozulmuş hafif müziğimiz her geçen gün biraz daha yozlaşmaya yönelmiştir. Bunun başlıca iki sebebi vardır. Birisi musikimizin toptan ihmaldir. Diğeri ise batı taklitçiliğine sapsamımızdır. O halde, Türk hafif müziği ne olmalıdır? Türk musikisini batıdan ayıran ana unsur sistemdir. Yani bugün dünyada iki büyük gelişmiş sistem vardır. Batı sistemi ve doğuda, bizim geliştirmemiz sebebiyle Türk adını alan musiki sistemi. Bu sistem dünyada lâyık olduğu yeri ilmen bulacaktır. Kısaca söylemek gerekirse, bir oktav içinde 24 sesi ihtiva eden usuller yönünden çok zengin makam sı-

ları ile bezenmiş bir sisteme sahibiz. Ağır müzikte olduğu gibi bugün oluşturacağımız asıl Türk hafif müziğinde de bu sesleri, bu usulleri, bizim makamlarımızı kullandığımız takdirde, yani ana unsurlara sadık kalarak gayeye ulaşabiliriz. Burada bir iki noktayı daha açıklamak isterim; çok seslilik müzikte önemli bir araçtır; kullanınız. Müzik aletlerinde de kendimizi hür bırakmalıyız. Ancak Türk musikisi seslerini bozmaması şartıyla veya birçok enstrümanı bizim seslerimizi bozmayacak partilerde kullanarak.

Türk hafif musikisini yukarıda açıkladığımız şekilde oluşturabilmek için müzisyenlerimizin önce kendi musikilerini folkloriyle, halk müziği ile, sanat müziği ile, askeri müziği ile çok iyi tanıması ve bu birikim içinde dünyaya açılması gerekiyor.

Ayrıca Türk hafif müziğini oluştururken bir hususa son derece dikkat etmek zorundayız. Türk musikisini yapmak başka şey, oryantal yapmak başka şeydir. Batının gerek klasik bestecileri gerekse hafif müzik bestecileri genellikle doğuya bütün halinde bakmışlar Türk diye oryantal yapmışlardır. Maalesef yıllardır memleketimizde de aynı hata işlenmiş, batının bestecisini de taklit ederek Türk hazinesi içinde oryantal yapmışızdır.

T.E.: Sayın İçli “Heyecan” isimli parçanızı bu açıdan tahlil eder misiniz? Selahattin İçli: Heyecan Eurovision şartları içinde ve dikkatleri Türk müziğine çekebilmek için bizim jürimizi atlayabilme endişesi de gözetilerek bestelenmiştir. Bu ortamda yapabildiğim şunlardır: Önce bütün dünya müziğinde

kullanılan terennüm heceleri, meselâ Lay... lay.. lay, daba.. dibi. dib... vs. yerine klâsik musikimizin bence çok değerli unsurlarından biri olan terennümleri getirdim; ten nen ni ten ne gibi. Makam olarak mahur ve nihavendi seçtim. Bu bestede mahur klasik üslûpta, nihavend ise romantik üslûpta sergilenmiştir. Ayrıca ritm yönünden 12-8 lik ve dört dörtlük geçiş esprileri kullanılmıştır.

Aranjman yapılırken Türk musikisi sesleri zedelenmemiştir. Turhan Yükseler bence çok başarılı bir aranjman ortaya koymuştur. Solistimizin seçiminde şunlar düşünülümüştür; eğer Avrupa sahnesinde görünme şansı olursa oraya Türk gibi şarkı söyleyebilen gitmelidir. Yani Türk hançeresini ve Türk tipini temsil eden bir sanatçı olmalıydı. İşte “Heyecan” için Ayşegül Aldinç bu sebeplerle doğmuştur.

Bir noktaya daha işaret etmek isterim. Seçtiğimiz güfte Cansın Erol hanımefendiye aittir. Bir şiirdir.

Türk müziğinden hareket düşüncesini bu noktaya kadar getirmiş olmak, benim için en büyük ödül ve bahtiyarlıktır. Beste iyidir -kötüdür, beğenilir- beğenilmez bu takdire bağlıdır. Ama düşünce tansiyonunu elde etmiştir. Özellikle bu bestemi beğenmemiş olan, kötü bulan, Türk Musikisinden hareketi tasvip etmekle beraber bu yolda bir arkadaşlarının hiç olmazsa teşebbüs ettiği açıklamaktan kaçınan Türk Müziği mensuplarına ricam şudur; Tenkitleriniz başım üstündedir. Ne olur bu yolda sizler devam ediniz ve mükemmellerini yapınız.

TÜLİN KORMAN

TÜLİN YAKARÇELİK

“Türk hafif müziği gençliğin bir bunalımı sonucu ortaya çıkmıştır. Bütün dünyada aynı şeyler mevcut. Herkes kendisine göre bir şeyler yapmak istiyor. Biz de kendimize has bir hafif müzik yapabiliriz. Ancak, Türk hafif müziği ile uğraşan arkadaşlarımızın henüz kendi müzik dünyamızı yeterince tanıdıklarını sanmıyorum. “Ben nota bilmem, yerleri temizlerken şarkı öğrenirim” diyen de müzik yapıyor.

Türk Edebiyatı: Sayın Tülin Korman sizce Türk Hafif Müziği nasıl doğdu ve bugünkü durumu nedir?

Tülin Korman: Bütün memleketler müzik bunalımı geçiriyor. Bizim şarkı formlarımızda dahi yenilikler oldu. Bu bunalım sonucu Türk Hafif müziği meydana geldi. Arkadaşın biri çıkıyor “ben nota bilmem” diyor. Ondan sonra yüzlerce beste yapıyor. Bu gibi şeyleri ortadan kaldırmak için de Türk Hafif müziğini sağlam temellere oturtmak lazımdır.

Türk Edebiyatı: Sayın Tülin Yakarçelik, bu hususta siz neler söylersiniz?

Tülin Yakarçelik: Ben sorunuza cevap vermeden önce yakından takip ettiğim Türk Edebiyatı Dergisi’ne ve camiasına teşekkür ederim. Bize konuşma imkânı tanıdığı için.. Şimdi gelelim sorduğunuz soruya: Sayın meslektaşımın demin söylediği gibi Türk Hafif Müziği gençliğin bir bunalımı

sonucu ortaya çıkmıştır. Bütün dünyada aynı şeyler mevcut. Herkes kendisine göre birşeyler yapmak istiyor. Fakat tam bir muvaffakiyete ulaştıklarını söyleyemeyiz. Hanımın bir televizyona çıkıyor “Ben nota bilmem yerleri temizlerken şarkı öğrenirim” diyor.

Türk Edebiyatı: Sayın Tülin Korman kendimize has bir Türk Hafif Müziği yapabilir miyiz?

Tülin Korman: Tabii ki yapabiliriz. Ancak Türk Hafif Müziğiyle uğraşan bazı arkadaşlarımızın henüz kendi müzik dünyamızı yeterince tanıdıklarını sanmıyorum. Yalnız Türk müziği kurallarını veya genel müzik kurallarını bilmek yetmez. Her ikisini beraber bilmek lazımdır. Türk Hafif Müziğinin hitap ettiği bir kesim var. Ancak iyi bilen kişiler tarafından uygulanırsa o zaman belki bizim sayabileceğim bir Türk Hafif Müziği ortaya çıkar.

“Nevakâr ne zaman bir Avrupa korusu tarafından bir Türk şef idaresinde sergilenirse ancak o zaman Türk hafif müziği evrensel bir boyuta ulaştı diyebiliriz. Yoksa Avrupa taklidi eserlerle değil.”

Türk Edebiyatı: Sayın Tülin Yakarçelik “kendimize has bir Türk Hafif Müziği” sorusu size neler düşündürdü?

Tülin Yakarçelik: Efendim demin Tülin Korman hanımefendi bahsetti Türk Hafif müziğini yapacak olanların mutlak surette genel müzik kuralları yanında Türk Müziği kurallarını da bilmeleri gerekir. Bu kuralların yanında milletin karakterini çok iyi bilmek şarttır.

NEVAKÂR ne zaman bir Avrupa korusu tarafından bir Türk Şef ve idaresinde sergilenirse ancak o zaman Türk Hafif Müziği evrensel bir boyuta ulaştı diyebiliriz.

Yoksa Avrupa taklidi eserlerle değil. Avrupa taklidi besteleri çağdaş Türk Müziği adı altında yayınlamak, işi halife almaktır. Dünyada müzikle uğraşanlar Türk Müzik sistemiyle de uğraşıyorlar.

Son olarak şunu söylemek isterim. Bir müzik oluşturmak için bilgisizce ortaya çıkan, daha doğrusu müziği kendisine basamak yapmak isteyen arkadaşlara en büyük yardım BASIN tarafından yapılmaktadır. Teşekkür ederim.

Türk Edebiyatı: Efendim lutfettiniz, teşekkür ederiz.

GAMZE TÜFEKÇİ

T.E.: Gamze Tüfekçi hanım Türk Halk Müziği asistanı olarak sizin Türk Hafif Müziği hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek istiyoruz.

Gamze Tüfekçi: Türk Hafif Müziğimiz batı enstrümanlarının bizim motiflerimizle işlenmiş şeklindedir. Önceleri bizde iyi yapılıyordu. Fakat maalesef şu anda kaliteli besteler yapılmıyor.

T.E.: Bunun size göre sebebi nedir?

Gamze Tüfekçi: Besteci ve beste kısırlığı, eğitimsiz kişilerin müzik yapması.

T.E.: Türkülerimiz gibi bizim diyebileceğimiz, kendimize has bir Türk Hafif Müziği yapılabilir mi?

Gamze Tüfekçi: Türkülerimizi bir kişi yapmıştır, fakat zamanla milletin malı olmuşlardır. Bir müziğin halkın malı olabilmesi

için uzun zaman süresine ihtiyaç vardır. Bu süre yüz yıl olabilir, bin yıl olabilir.

Kendimize has bir hafif müzik yapabiliriz. Bunu çok seslilik taklidine kapılmadan kendi motiflerimizden yararlanarak yapabiliriz. Fakat bunun için müzisyenin bestecinin kendi müziğimizi çok iyi bilmesi ve etüd etmesi lazımdır.

Hafif Müzikte Sentez Arayışları

**AHMET
ÖZHAN**

T.E.: Sayın Ahmet Özhan Türk Hafif Müziği nasıl doğmuştur, şu andaki durumu nedir?

Ahmet Özhan: Hafif müzik daha ziyade dış kültürün baskısından ortaya çıkmıştır. Bugün bir hafif müzik gerçeği vardır. Özellikle gençlerden ilgi görmektedir.

Dolayısıyla hafif müzik yapma mecburiyeti doğmuştur.

T.E.: Bu nasıl yapılacaktır, kendimize özgü bir müzik olabilir mi?

Ahmet Özhan: Klâsik parçalarımıza hiç dokunmadan, onları bozmaya çalışmadan hafif müzik bestecilerimiz kendi kaynaklarımızdan kendi motiflerimizden ilhamla yeni besteler yapmalıdırlar. Kendimize has olması için bestecilerin Türk müziğinin aslını, ruhunu çok iyi bilmesi lazımdır. Meselâ Selahattin İçli "Heyecan" isimli parçasıyla bunun yapılabileceğini göstermiştir. Diğer hafif müzik bestecilerinin de aynı yolu takip etmelerini dileriz.

T.E.: Teşekkür ederiz.

ŞENEL ÖNALDI

"Bir batılı besteci hafif müziğinin kaynağını nereden alıyor, bunu çok iyi etüd etmeliyiz. O Bach'dan, Mozart'dan, Bethoven'dan yararlanıyorsa, biz de Dede Efendi'den, İtrî'den yararlanmalıyız. Batılı halkının küçük melodilerinden, kilise müziğinden faydalanıyorsa, biz de kendi tabanımızdan yararlanmalıyız."

T.E.: Sayın Şenel Önal, Türk Edebiyatı Dergisi bu sayısında müzikle uğraşan sanatkarlarımızın "Türk Hafif Müziği" hakkındaki görüşlerine yer veriyor. Siz müzik hayatına bu müzik türünün ilizlendiği dönemde atıldınız. Yakından takip eden bir sanatkar olarak, Türkiye'de hafif müziğin nasıl başlayıp geliştiğine dair görüşlerinizi nelerdir?

Şenel Önal: Bana göre bu, gerçek bir araştırma isteyen hassas bir konu. Türkiye'ye ne zaman, hangi şartlarda girmiştir. Gerçek mi, yoksa özentiden doğmuş bir müzik türü müdür? Önce bu tartışılmalı, ondan sonra müziğin teknik yapısı incelenmelidir.

Bize duyurulan bu müzik önce ne şekilde sunulmuş, daha sonra ne şekle bürünmüştür? Hangi sanat dalıyla paralel yürümüş ve nasıl değişikliklere uğramıştır? Türkiye'de oluşumu benim lise çağlarıma rastlıyor. Büyük kentlerimizde Anadolu Liselerinin yanısıra Kolejler de vardı. Kolejlerde ve Harp Akademilerinde her öğle tatilinde klasik batı müziği dinletilirdi. O yıllarda caz müziği modası çıktı. Bağlaması olan gitara döndü. Batı filmlerinin tesiriyle bu müziğe özenti başladı.

1961-62'lerde Yeşilay Gençlik Teşkilatı'nda caz grubu kurulmuştu. Liselerarası münazaralarda biz folklor gösterileriyle halk müziğini, onlar caz müziğini dinletiyorlardı. Bu münazaralarda sunulan müzikler, o zamanın gençliği üzerinde bir hayli etkili oldu. Daha sonra 1964'de Kazablanka gazinosunda geniş halk kesimine hitap eden Los-Abidigos'uyla Öztürk Serengil sahneye çıkıyor. Öztürk Serengil fırtınası diğer gazinolara sirayet ediyor. Öztürk Serengil'in orkestrası dağılıyor. Orkestradaki daha sonra meşhur olan isimler yeni gruplar kuruyorlar.

Bunlar önceleri tamamiyle batı kaynaklı müzik parçalarına Türkçe söz uyu-

luyorlardı. Bu sözler halkın can damarına dokunacak türde seçiliyordu. Söz tarih boyunca Türk insanı üzerinde çok etkili olmuştur. O devirlerde radyodan halka hitap etmeyen, lafları anlaşılmayan müzik yayınlanıyordu. Halk bu, Türkçe sözlü müziğin müziğine bakmadan sözlerinin tesirinde kalıyordu.

Bu müzik türü zamanla nasıl bir değişime uğradı? İlk zamanlar üzerinde Türkçe söz bulunan müziğin hangi ülkeye, hangi besteciye ait olduğu gizleniyordu. Uygulayıcılar besteci havasına girdi. Müziğin aslı ortaya çıkınca, kendileri bestelemeye başladılar. Kaynakları sırasıyla Yunan Müziği, daha sonra Bulgar müziği, bunlar tükenince eski Latin Amerikan, Alman, Fransız, İspanyol müziği oldu. Bunlar da ortaya çıkınca Türk Folklor Müziğine döndüler, engellendiler. Sonra Arap müziğine ve nihayet Azeri müziğine döndüler.

T.E.: Bütün bu izahlarınızdan sonra Türk Hafif müziğinin varlığını tartışmak gerekir mi sizce? Bugün yapılanlar Türk Hafif Müziği değil midir? Şenel Önal: Ben buna Türk insanı yaptığı için Türk müziği diyorum. Temelinde Türkün ninnisi vardır. Eurovision'a giren şarkılar buna örnektir. Biz batı müziği yapamayız. Herşeyimizle farklıyız. Biz kendi tür müziğimizle yarışmalara katılsak birinci geliyoruz. Taklit etmeye kalkıştırmızda sonucunu. Bizde Hafif müzik olmaz diyemeyiz. dünya ölçülerine ters düşeriz. Bu gerçek, ekol halinde oturmuştur, atamayız. O halde ne yapmalıyız? Bir batılı besteci hafif müziğinin kaynağını nereden alıyor, bunu çok iyi etüd etmeliyiz. O Bach'dan Mozart'dan Bethoven'den yararlanıyorsa, biz de Dede Efendi'den, İtrî'den yararlanmalıyız. Batılı halkının küçük melodilerinden, kilise müziğinden faydalanıyorsa, biz de kendi

tabanımızdan yararlanmalıyız. Fakat nasıl yararlanacağız? İki yolu var. Biri pratik yol, ikincisi gerçek eğitimden geçen yol. Pratik yol bu konuda pişmiş, olgunlaşmış hafif müzik bestecilerini zengin bir bant arşivi vasıtasıyla dinleyerek ortak noktaya varması ve melodileri bu ortak noktalardan hareket ettirmesi. Eğitim yolu ise hafif müzik yapmak isteyenleri Türk Müziği konservatuarlarında -ki gönlüm bu konservatuarların her ilimizde müzik mektepleri adı altında açılmasını konservatuar tahsilinin daha sonra gelmesini arzu etmektedir.- toplu olarak çalışmaya davet etmek repertuar öğretmek hatta Türk Müziği kurallarını öğretmek için bir takım özel kurslar tertib etmek lâzımdır. O takdirde gerçek sanat anlayışına uygun ve halkımızın hoşuna gidecek türde öz yapımızdan esinlenmiş Türk hafif müziği ortaya çıkacaktır.

Son olarak birşey söylemek isterim. Biz de Eurovision gibi milletlerarası yarışmalar tertip edip dünya milletlerini bizim tür-kümüzü, bizim şarkımızı bestelemeye davet edelim.

NESRİN SİPAHİ

T.E.: Sayın Nesrin Sipahi Türk Hafif Müziği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir, nasıl karşılıyorsunuz?

Nesrin Sipahi: Türk Hafif Müziği bugün dünya milletlerinin, aynı zamanda gençlerimizin çok sevdiği bir müziktir. Bu bakımdan kabûlümüzdür. Dışa açılmamız bakımından da lâzımdır.

Soru: Kendimize has bir hafif müzik yapabilir miyiz?

Nesrin Sipahi: 8 asırlık Türk Müsiki-

T.E.: Mısır'daki hafif müzik konusunda neler söylersiniz?

A.S.: Önce belirtmek isterim ki bu konuda mütehassıs değilim. Sadece halktan biri olarak görüşlerimi belirteyim. İnsanların müzik zevki değiştiği için batı müziğinden esinlenen hızlı ritimli şarkılar besteleniyor. Ve hafif müzik son yıllarda çok yaygın hale geldi Mısır'da. Bu durum dünyanın öteki milletlerindeki durumdan farklı değildir. Bunun sebebi de; Batı'nın teknik, sanayi ve pazar bulma endüstrisinin geniş imkânlı olmasıdır bence.

Bugün Mısır'da iki büyük tür var. Bir, bu tür müzik. Bir de klasik müzik. Klasik müziğin son büyük temsilcileri, Ahmet Riyort El Sanbatı, El Kasabği ve Mehmet Abdi El Nâhab. Bunlardan bugün sadece

sonuncusu yaşıyor.

Türk müziği ile Arap müziği arasında benzer yerler var. Fakat Batının müziği bizden çok farklı. Türkmüziğini hislenerek dinliyorum, hassasiyet gösteriyorum. Çünkü müslümanım. Ama batı müziğinde bu tür olmuyor.

T.E.: Acaba Mısır'da hangisi daha çok tercih ediliyor?

A.S.: Bu beni çok üzen bir konu. Meselâ Türkiye'de Arapça kitap mı yoksa batı kitapları mı çok? Bu bizde de aynı.

Sadece müzikte değil bütün kültür bağları koptuğu için batı tesiri hayatımızın bütün her yerinde kendini hissettiriyor. Bu noktada durmak ve düşünmek lâzım geldiğine inanıyorum. Ne yapmalı? Ne yapabiliriz?...

sini hafif batı müziği olarak işlemeye imkân yok. Antik değeri olan bu çok güzel müziği incitmemeliyiz. Kendi müziğimize dokunmayalım.

Tema ve ritm olarak musikimizden yararlanıp batı kurallarına uygun, Avrupada dinlenebilecek tarzda müzik yapalım.

T.E.: Nesrin hanım meselâ Dede Efendi'nin "Yine bir gûlnihâl" şarkısı vals ritminindedir, fakat bütün özellik-

leriyle Türk musikisidir. Bu kalitede eserler yapılamaz mı?

Nesrin Sipahi: Tabii, herşeyden önce müzisyenlerimizin kendi öz musikimizi çok iyi bilmeleri gerekir. İyi müzik için müzik kültürünün de iyi olması lâzımdır. Eğer müzisyen aksağın, usûlün, makamın ne olduğunu bilmiyorsa güzel müzik yapamaz.

T.E.: Teşekkür ederiz.

CÜNEYD ORHON

Ben her zaman bir milletin ayrı üslûb ve istidâdı olduğuna ve ancak millî karakter çerçevesinde evrensel kültürle en iyi sentezi oluşturabileceklerine inanmışışımdır.

Bu itibarla milletimiz ferdlerinin, özellikle sanatçıların, bu anlayış içerisinde evrensel kültür âleminde daha başarılı, daha hâysiyetli olacıklarına kaniim.

TRT'nin bu güne kadar gerçekleştirdiği Eurovision yarışmalarında, hareket noktasının çok müsnet olmasına karşılık, sonuca gidişi başarılı olmamıştır. Kabul etmek gerekir ki bunun TRT dışında da sebepleri vardır.

TRT'nin bu yarışma düzenlenmesindeki organizasyonunu yeniden inceden

inceye gözden geçirmesi ve doğru tesbit ve çözümlerle gereken tedbirleri alması ile bundan sonraki yarışmalarda daha başarılı, en azından daha şahsiyetli olabiliriz.

Herhalde millî bir kuruluş olan ve Türk toplumun hem yurt içerisinde gelişimi, hem de yurt dışında başarısı ile birinci derecede yükümlü bulunan TRT'nin yayın politikasını, sade bu konuda değil, her konuda en yüksek seviyede ele alması zarureti bir kerre daha gündeme gelmiştir.

Hele, bu son yarışmada olduğu gibi, batı âlemine hulûskâr bir yaklaşım imajından mutlaka kaçınılmalı, öz benliğimiz ve millî karakterimizle çağdaşlaşma çalışmalarına önem verilmelidir.

Bir müzik anketi üzerine...

... Zil çalınca "Harçlıklarınızı biriktirin size bir sürprizim var" dedim. Harçlıklar birikmişti. Açıkladım: Herkes beğendiği bir şairin bir şiir kitabını alacaktı. Yunus Emre, Yahya Kemâl, Âkif, F.Nafiz...

UZUN VURAN GÖLGE

Çağrılı gülücükle gelecek değildi ya,
İşte kasımpatılar, işte el titremesi;
Ve kalbimdeki dolup boşalmalar, depremler.

Uzaklarda sanılan yarım yüzyıl geldi ya:
Artık kolay olmuyor, "akşam olsun" demesi...

Duygu meleyen kuzum, kuzulamaya durmuş.

Gülüşünü sularla bir tuttuğum yaramaz,
"Bir"ken, "iki" olmanın yol ayrımında yorgun.

Ne bu tedirginliğim, gölge uzun mu vurmuş
Yollarına ömrümün; ellerim durduramaz.

Bu eller kaç günahın, kaç sevabın sahibi?
Kalem tutan, el tutan, ara sıra gül tutan;
Dikeni kanatsa da, ille gül, ille de gül.

Bir de üstüme yağan sevgiler, yağmur gibi:
Yaşamayı sevdiren, beni böyle avutan...

Gültekin SÂMANOĞLU

Gültekin Sâmanoğlu'nun bu ay içinde çıkan UZUN VURAN GÖLGE adlı yeni eserinde, yalnız, 1970 yılından sonra yazılmış şiirleri yer almaktadır. İlk kitabı olan ve HİSAR Yayınları arasında çıkan ALACAKARANLIK'ta, 1947'den 1970'e kadar çeşitli dergilerde yayınlanmış şiirlerinden seçmeler toplanmıştır. Bu arada şairin, Cahit Sıtkı Tarancı'nın hayatı ve sanatı ile şiirlerinden örnekler de veren inceleme kitabı, 1971'de Milli Eğitim Bakanlığı Bin Temel Eser dizisinin 53. kitabı olarak sanat severlere sunulmuştur. İsteme Adresi: P.K. 236 İSTANBUL
Fiyatı: 150 TL

İnsanları, birleştiren kuvvetin imân birliği olduğuna, bir Kasım sabahı tekrar şahit olmuştum. Rehberlik saatinde öğrencilerim, cumartesi günü yaptıkları sanat tarihi gezisini heyecanla anlatıyorlardı. Hepsinin gözleri pırıl pırıl. Son uğradıkları yer, Süleymaniye camii olmuş.

"Hava çok soğuktu. Sabahtan beri dolaşmaktan yorulmuş ve üşümüş-tük. Süleymaniye'nin içini dolaşırken sanki bütün yorgunluğumuz geçmiş, içimizi bir sıcaklık kaplamıştı. Anlatamadığım bir duygu. O anı yaşamak lâzım. Sanırım arkadaşlarım da aynı fikirdeler" diyen öğrenciyi diğerleri tasdik ediyorlardı. Yıllar öncesini hatırladım. Süleymaniye'yi ilk gezdiğim günü, orda kıldığım ilk namazı. Şimdi benim öğrencilerim aynı heyecanı duyuyorlardı.

'Yahya Kemâl'in Süleymaniye'de Bayram Sabahı'nı daha iyi anlıyorum.

Dili bir, imânı bir insan yığını
Duyuyor varlığının bir yere toplandığını,

Büyük Allah'ı anarken bir ağızdan herkes,

Nice bin dalgalı Tekbir oluyor tek bir ses.

Mısraları düşünürken gözlerim doldu. Yıllar önce lisedeki hatıra defterime belki de manasını tam anlamadan "Ağlamanın saadet olduğunu ağlayamadığım zaman anladım" diye yazdığımı hatırladım. Evet ben bir öğretmendim. Bu heyecan dolu, pırıl pırıl gözlerin karşısında duygulanmam da ağlayamazdım. Allahı, Resûlü, Kitabı bir olanların tek vücût haline gelmeleri ne güzel! "Gençlerimizi bu güzel duygulardan ayırma, onlara bu heyecanı veren öğretmenlerin gün geçtikçe sayısını fazlalaştır Allahım" diye dua etmek geldi içimden.

